

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра екології агросфери та екологічного контролю

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Декан

**факультету захисту
рослин, біотехнологій
та екології**

Коломісць Ю.В.

“ ” _____ 2022 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри екології агросфери та
екологічного контролю

Протокол № 6

від 24 травня 2022 року

В.о. завідувача кафедри

О.І. Наумовська

« 25 » травня _____ 2022 року

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП 101 «Екологія»

(В.М. Боголюбов)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Заповідна справа”

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність: **101 «Екологія»**

Освітній ступінь: **«Бакалавр»**

Освітня програма: **«Екологія»**
(назва ОП)

Факультет: **захисту рослин, біотехнологій та екології**
(назва)

Розробник: **Павлюк С.Д. доц. канд. с.-г. наук, Сербенюк Г.А. ст.викл., канд. с.-г. наук**
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2022 р.

1. Опис і структура

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2372>

Галузь знань, спеціальність, освітня програма		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	101 Екологія	
Освітня програма	«Екологія», Блок «Охорона навколишнього середовища»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістовних модулів	3	
Курсовий проект (за наявності)	відсутній	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	Денна	Заочна
Рік підготовки	2	1
Семестр	4	2
Лекційні заняття	15	8
Практичні, семінарські заняття	30	12
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	75	130
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3	

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАПОВІДНА СПРАВА»

Мета – це професійна підготовка бакалаврів екологів, які зможуть при необхідності працювати на територіях природно-заповідного фонду, застосування ними знань для наукової діяльності, організації ведення екологічно збалансованого господарювання, лісокористування та його ефективного екологічного контролю.

Завданнями навчальної дисципліни «Природно-заповідна справа» є: надання студентам теоретичних і практичних знань, вироблення у них професійної потреби щодо необхідності покращання екологічного стану країни згідно з конституційним правом населення на чисте довкілля через створення географічно репрезентативної мережі природно-заповідних територій; усвідомлення необхідності переходу на збалансоване співвідношення земель природно-заповідного фонду з іншими категоріями лісових земель і визнання його обов'язковою складовою сталого розвитку держави; закріплення стереотипу пріоритетності збереження біотичного та ландшафтного різноманіття через формування національної екологічної мережі України, уявлення організації системи екологічно моніторингу природоохоронних територій та управління ними, підвищення рівня екологічної та природоохоронної свідомості майбутніх лісівників.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- ✓ етапи історичного розвитку природно-заповідної справи;
- ✓ сучасний стан природно-заповідної справи як галузі;
- ✓ міжнародні та національні класифікації природоохоронних територій;
- ✓ механізм резервування природних територій для їх майбутнього заповідання;
- ✓ процедуру створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- ✓ систему управління природно-заповідним фондом України;
- ✓ чинне законодавство про природно-заповідний фонд;
- ✓ структурно-функціональну організацію природно-заповідного фонду;
- ✓ сучасну мережу природно-заповідного фонду та структуру екомережі;
- ✓ засоби збереження природно-заповідного фонду;
- ✓ напрями використання природно-заповідного фонду.

вміти:

- застосувати знання в професійній та природоохоронній діяльності;
- визначати наукову цінність біорізноманіття природно-заповідного фонду;
- обґрунтовувати виділення і створення природно-заповідних територій;
- володіти методами проектування природно-заповідних територій;
- встановлювати режими збереження заповідних екосистем;
- оцінювати вплив антропогенних факторів на заповідні екосистеми;
- організувати громадський контроль природно-заповідного фонду;
- діяти у складі служб державної охорони природно-заповідного фонду;
- проводити найпростіші наукові спостереження в заповідних екосистемах;
- організовувати еколого-освітню, просвітню та рекреаційну діяльність.

Набуття компетентностей (відповідно до затвердженого Стандарту вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія», Наказ Міністерства освіти і науки України 04.10.2018 р. № 1076):

1. Загальні компетентності (ЗК):

K01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

K03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

K07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

K08. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

K11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт

2. Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

K15. Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук.

K18. Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю.

K19. Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління. K20. Здатність проводити екологічний моніторинг та оцінювати поточний стан навколишнього середовища.

K23. Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень.

K24. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАПОВІДНА СПРАВА»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ № 1.

Характеристика та класифікація природо-заповідних об'єктів

Лекція 1. Поняття природно-заповідного фонду. 2 год.

Лекція 2. Заповідні об'єкти. Характеристика. Умови організації. Класифікація. 2 год.

Лекція 3. Характеристика природних заповідних об'єктів. 2 год.

Лекція 4. Функціональна класифікація заповідних об'єктів. 2 год.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ № 2.

Організація проприродо-заповідної справи в Україні

Лекція 5. Організація мережі заповідних об'єктів. 2 год.

Лекція 6. Теоретичні і практичні дослідження на заповідних територіях. 2 год.

Лекція 7. Екологічний моніторинг заповідних об'єктів. 4 год.

Лекція 8. Характеристика основних об'єктів заповідної справи у Київській області. 2 год.

Лекція 9. Заповідна справа в Україні. 2 год.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ № 3.

Управління заповідною справою в Україні

Лекція 10. Основні відомості про Червону книгу. 2 год.

Лекція 11. Основні відомості з Червоної книги України. 2 год.

Лекція 12. Державне управління заповідною справою в Україні. 2 год.

Лекція 13. Відновлення екосистем та їх компонентів. 2 год.

Лекція 14. Юридична відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд. 2 год.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1.						
Характеристика та класифікація природо-заповідних об'єктів						
1. Поняття природно-заповідного фонду.	9	2	2	-	-	4
2. Заповідні об'єкти. Характеристика. Умови організації. Класифікація.	9	2	2	-	-	4
3. Характеристика природних заповідних об'єктів.	9	2	2	-	-	4
4. Функціональна класифікація заповідних об'єктів.	10	2	3	-	-	4
Усього годин	33	8	9	-	-	16
Модуль 2.						
Організація проіродо-заповідної справи в Україні						
5. Організація мережі заповідних об'єктів.	8	2	2	-	-	4
6. Теоретичні і практичні дослідження на заповідних територіях.	8	2	2	-	-	4
7. Екологічний моніторинг заповідних об'єктів.	11	4	2	-	-	4
8. Характеристика основних об'єктів заповідної справи у Київській області.	9	2	2	-	-	5
9. Заповідна справа в Україні.	9	2	1	-	-	5
Усього годин	43	12	9	-	-	22
Модуль 3.						
Управління заповідною справою в Україні						
10. Основні відомості про Червону книгу	8	2	3	-	-	3
11. Основні відомості з Червоної книги України	8	2	3	-	-	3
12. Державне управління заповідною справою в Україні	7	2	2	-	-	3
13. Відновлення екосистем та їх компонентів	7	2	2	-	-	3
14. Юридична відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд	8	2	2	-	-	4
Усього годин	38	10	12	-	-	16
Загальна кількість годин	114	30	30	-	-	60

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практична робота	Годин
№1. Заповідна справа: мета, завдання, об'єкт, предмети і методи досліджень.	2
№ 2. Міжнародні аспекти розвитку заповідної справи в Україні.	2
№ 3. Характеристика основних об'єктів природно-заповідного фонду України – біосферних і природних заповідників та національних природних парків	2
№ 4. Оцінка природно-заповідного фонду України	3
№ 5. Рідкісні та зникаючі рослини України, що зустрічаються в зеленій зоні м. Києва	2
№ 6. Основні наукові критерії відбору видів рослин для занесення їх до Червоної книги України	2
№ 7. Опис і характеристика вибраної природоохоронної території	2
№ 8. Формування екологічної мережі на певній ділянці території України	3
№ 9. Вивчення рослинних угруповань, що перебувають під охороною і занесені до Зеленої книги України	2
№ 10. Охорона водно-болотних угідь на території України	2
№ 11. Захист природи морського узбережжя України	2
№ 12. Визначення екологічних показників заповідних територій	2
№ 13. Оцінка прямих збитків, заподіяних рибному господарству	2
№ 14. Оцінка непрямих збитків, заподіяних рибному господарству	2
Усього годин	30

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота	Годин
1. Порівняльна характеристика категорій ПЗФ України та МСОП	6
2. Нормативно-правове забезпечення в галузі охорони ПЗТ	6
3. Національні природні парки і регіональні ландшафтні парки і а їх роль у збереженні ландшафтного та біорізноманіття	7
4. Заповідники та їх природоохоронна роль	7
5. Заказники, заповідні урочища, пам'ятки природи та їх природоохоронна роль	7
6. Штучно створені природно-заповідні об'єкти	7
7. Оцінка репрезентативності природно-заповідного фонду в системі природного районування	7
8. Визначення розміру шкоди заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд.	7
Усього годин	54

**КОМПЛЕКТ КОНТРОЛЬНИХ ЗАПИТАНЬ,
НЕОБХІДНИЙ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ
ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ І РЕЙТИНГУ З ДИСЦИПЛІНИ**

1. Що таке об'єкт і предмет природно-заповідної справи?
2. Які основні завдання природно-заповідної справи?
3. Охарактеризувати сутність терміна "природно-заповідна справа".
4. Охарактеризувати становлення терміна "природно-заповідна справа"
5. Дати визначення понять "природно-заповідна справа" і "природнозаповідний фонд".
6. Охарактеризувати основні етапи історії розвитку природнозаповідної справи від її зародження до радянського періоду.
7. Охарактеризувати основні етапи історії природно-заповідної справи в радянський період її розвитку.
8. Охарактеризувати основні етапи історії розвитку природнозаповідної справи в незалежній Україні.
9. Охарактеризувати основні зв'язки природно-заповідної справи з лісовим господарством.
10. Охарактеризувати основні зв'язки природно-заповідної справи з мисливським господарством.
11. Які об'єкти природи можуть бути віднесені до природно-заповідного фонду?
12. Назвати документи, які складають правове поле природно-заповідного фонду як національного надбання.
13. Назвати наукові об'єкти природно-заповідного фонду України, які занесені до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання.
14. Які документи визначають правове поле "червоних переліків" біорізноманіття?
15. Охарактеризувати Червону книгу МСОП.
16. Охарактеризувати Європейський Червоний список.
17. Охарактеризувати Червону книгу України.
18. Охарактеризувати "червоні переліки" біорізноманіття міжнародних конвенцій.
19. Охарактеризувати Зелену книгу України.
20. Що таке обласні "червоні списки"?
21. Що таке кодекс поведінки?
22. Які правила поведінки в природі, яка охороняється?
23. Охарактеризувати стан розвитку науки про заповідання природи до XX століття.
24. Охарактеризувати стан розвитку науки про заповідання природи в XX столітті.
25. Структурувати заповідні об'єкти природного походження.
26. Структурувати заповідні об'єкти природного і штучного походження.
27. Структурувати заповідні об'єкти штучного походження.
28. Які ви знаєте міжнародні категорії природоохоронних територій, у тому числі МСОП?
29. Які категорії спрямовані виключно на збереження біорізноманіття?
30. Охарактеризуйте категорії національного парку і біосферного резервату.
31. Які природні території підлягають особливій охороні?
32. Побудувати класифікаційну схему природно-заповідного фонду України
33. Охарактеризуйте категорію природного заповідника.
34. Охарактеризуйте категорію біосферного заповідника.
35. Охарактеризуйте категорію національного природного парку.
36. Охарактеризуйте категорію регіонального ландшафтного парку.
37. Охарактеризуйте категорію заказника.
38. Охарактеризуйте категорію пам'ятки природи.
39. Охарактеризуйте категорію заповідного урочища.
40. Охарактеризуйте категорію ботанічного саду.
41. Охарактеризуйте категорію дендрологічного парку.

42. Охарактеризуйте категорію зоологічного парку.
43. Охарактеризуйте категорію парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва.
44. Які категорії природно-заповідного фонду України є автентичними відповідно до міжнародних класифікацій?
45. Які міжнародні категорії є за змістом близькими до українських?
46. Яким чином удосконалити класифікацію природно-заповідного фонду України?
47. Які основні ознаки екологічної кризи рослинного світу?
48. Які основні ознаки екологічної кризи тваринного світу?
49. Які основні ознаки кризи територіальних екологічних систем?
50. Які основні ознаки еколого-соціальної кризи?
51. Які засоби подолання екологічної кризи біорізноманіття?

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Вступна лекція дає перше цілісне уявлення про навчальний предмет і орієнтує студента в системі роботи з цього курсу. Викладач знайомить студентів з метою і завданнями курсу, його роллю і місцем у системі навчальних дисциплін та в системі підготовки фахівця. Подає короткий огляд курсу, етапи розвитку науки і практики, досягнення у цій сфері, імена відомих учених, викладає перспективні напрями досліджень. Лектор висловлює методичні й організаційні особливості роботи в межах курсу, а також подає аналіз навчально-методичної літератури, яку рекомендовано студентам, уточнює терміни і форми звітності.

Інформаційна лекція зорієнтована на викладення і пояснення студентам наукової інформації, яку потрібно осмислити й запам'ятати. Це найбільш традиційний тип лекцій у практиці ВНЗ.

Оглядова лекція - систематизація наукових знань на високому рівні, вона потребує чимало асоціативних зв'язків у процесі осмислення інформації, яку викладають під час розкриття внутрішньопредметних і міжпредметних зв'язків, крім деталізації й конкретизації. Зазвичай, стержень викладених теоретичних положень становить науково-понятійна й концептуальна основа всього курсу чи великих його розділів.

Настановча лекція - вид лекції у ВНЗ, спрямований на розкриття підходів, принципів, умов, форм, методів та особливостей діяльності студентів з метою оволодіння ними, насамперед самостійно, сукупністю знань, навичок і вмінь з дисципліни.

Настановчі лекції зазвичай проводять зі студентами заочної та дистанційної форм навчання.

Підсумкова лекція - вид лекції, який використовують наприкінці вивчення навчальної дисципліни, блоку навчальних дисциплін, курсу тощо з метою підбиття підсумків із питань аналізу діяльності студентів; змісту, глибини й широти здобутих знань, навичок і вмінь, розкриття шляхів їх реалізації в житті; висвітлення проблем наукових питань тощо.

Під час **проблемної лекції** нові знання повідомляють через проблемність питання, завдання чи ситуації. Процес пізнання студентів у співпраці й діалозі з викладачем наближається до дослідницької діяльності. Зміст проблеми розкривають через організацію пошуку її розв'язання чи підсумовування й аналізу традиційних і сучасних поглядів.

На основі *методу наочності* викладають так звану **лекцію-візуалізацію**. Це форма подавання лекційного матеріалу засобами аудіо-, відеотехніки.

Практичне заняття - форма організації навчального процесу, під час якої за завданням і під керівництвом науково-педагогічного працівника студенти виконують практичну аудиторну чи поза аудиторну роботу з будь-якого предмета. Особливо значну роль практичні заняття мають відіграти у вивченні спеціальних предметів, зміст яких спрямовано на формування професійних умінь.

Основна дидактична мета практичного заняття - закріплення й деталізація наукових знань, а головне - формування навичок і вмінь. Для проведення практичного заняття викладач готує відповідні методичні матеріали: тести для виявлення рівня оволодіння необхідними теоретичними положеннями; набір практичних завдань різної складності для розв'язування їх на занятті та дидактичні засоби.

Індивідуальні заняття є важливою формою організації навчального процесу. Вони передбачають створення умов для якнайповнішої реалізації творчих можливостей студентів.

Дидактична мета другої групи - організаційних форм практичної підготовки - формування у студентів професійних навичок, а також практичних умінь, необхідних для виконання завдань.

До третьої групи - **організаційних форм самостійної роботи** - належить робота з друкованими джерелами (підручниками, навчальними посібниками, інструкціями, настановами тощо), самостійне вправлення, самостійне вивчення певних питань, участь у роботі гуртків, експериментально-дослідницька робота, самостійний перегляд телепередач, тематичних кінофільмів, прослуховування радіопередач та ін.

Мета самостійної роботи студентів - самостійне вивчення, закріплення й поглиблення раніше здобутих і нових знань, набування практичних навичок і умінь. Дидактичні цілі самостійної роботи:

- закріплення, поглиблення, розширення й систематизація знань, здобутих під час аудиторних занять;
- самостійне оволодіння новим навчальним матеріалом;
- формування професійних навичок і вмінь;
- формування вмінь і навичок самостійної розумової праці;
- розвиток самостійності мислення, творчого підходу до розв'язання поставлених завдань;
- самоосвіта.

Суть практичних робіт полягає в застосуванні отриманих знань під час вирішення практичних завдань. Вони передбачені навчальними програмами, їх виконують після вивчення теми чи розділу курсу. Конкретна методика практичної роботи та її зміст залежать від специфіки навчального предмета.

За характером діяльності суб'єктів навчання вони близькі до лабораторних робіт, сприяють поглибленню знань, навичок і вмінь, стимулюванню пізнавальної діяльності, дають змогу провести контроль і корекцію.

Основні етапи проведення практичних робіт:

- 1) пояснення викладача (теоретичні аспекти проблеми практичної роботи);
- 2) показ (інструктаж викладача стосовно виконання певних дій);
- 3) проба (виконання роботи окремими студентами, спостереження іншими);
- 4) виконання роботи (самостійне виконання роботи кожним студентом; допомога викладача тим, хто має проблеми);
- 5) контроль (прийом робіт учнів та їх оцінка).

Такі заняття формують у студентів вміння організувати власну навчально-пізнавальну діяльність і можливість набути первинних практичних навичок й умінь застосовувати отримані знання на практиці; визначати цілі діяльності; окреслювати завдання та умови їх вирішення; планувати свою діяльність; складати графік виконання роботи; готувати матеріали й інструменти; здійснювати самоконтроль, самооцінку якості виконання роботи та вносити необхідні корективи.

Більш якісному проведенню практичних занять сприяє методично правильний інструктаж – короткі, лаконічні й чіткі вказівки щодо виконання тих чи інших дій. Він, як правило, передуює проведенню різних вправ і практичних робіт.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

До контролю та оцінки знань, навичок і вмінь студентів у навчанні висувають такі вимоги: об'єктивність; достатня кількість відомостей для оцінки; тематична спрямованість; умотивованість оцінок; єдність вимог з боку тих, хто контролює; оптимальність; усебічність; дієвість, тобто реальний їх вплив на формування професійних знань, навичок і вмінь студентів. У процесі оцінювання знань студентів слід враховувати:

1. Обсяг відомостей, оперування поняттями, категоріями, фактами, основними теоріями, законами, закономірностями й принципами. ступінь їх пізнання, здатність до систематизації та узагальнення, що передбачає:
 - пізнання й визначення понять, розуміння їх сутності, розкриття змісту, встановлення сукупності зв'язків і залежностей між окремими частинами й цілим тощо;
 - виокремлення головного, актуальних теоретичних проблем, усвідомлення їх глибини та визначення шляхів їх розв'язання;
 - розуміння законів, закономірностей, принципів, концепцій;
 - здатність до узагальнення, систематизації, класифікації явищ і предметів.
2. Якість опанування методологічно. і теоретичною основами навчального предмета, що передбачає:
 - глибоке розуміння викладеного в першому пункту, аргументованість, послідовність, упевненість і самостійність викладення своїх знань;
 - методологічне обґрунтування знань.

3. Дієвість знань, наявність простих умінь, доцільність їх застосування під час розв'язання практичних завдань, що передбачає:

- конкретне визначення основних напрямів застосування знань у практичній діяльності;
- змістовна характеристика методів, процедур та методики дій щодо використання теоретичних і практичних знань у майбутній практичній діяльності та ін..

Отож, знання мають бути глибокими, міцними, систематизованими, оперативними та усвідомленими. А їх рівень може бути репродуктивним, евристичним і творчим.

Оцінюючи навички студентів, науково-педагогічний працівник має врахувати:

- наявність практичних навичок у галузі навчальної дисципліни, що сприяють успішному опануванню професійної діяльності;
- якість, швидкість, стійкість, точність їх виконання в різноманітних умовах, зокрема й екстремальних.

Для оцінки вмінь педагог має враховувати:

- наявність конкретних умінь, їхню глибину, стійкість і гнучкість;
- ступінь опанування основними прийомами діяльності та їх творче застосування під час розв'язання нестандартних завдань у різноманітних ситуаціях майбутньої професійної діяльності;
- конструювання алгоритму дій та його інноваційність;
- здатність моделювати професійні дії;
- виконання комплексу дій, які становлять це вміння;
- упевненість, самостійність, обґрунтованість, систематичність цих дій;
- зміст самоаналізу результатів власних дій, характер зіставлення отриманих результатів з основною метою діяльності;
- умотивованість дій та їх усвідомлення;
- наявність помилок, їхня кількість і характер, ступінь впливу на остаточний результат діяльності;
- ступінь ефективності та якість виконаних дій тощо.

Оцінюють студентів за чотирибальною системою. Критерії оцінок визначено у навчальних програмах підготовки студентів. Наприклад, критерії оцінок узагальнено й стисло можна сформулювати так:

- «відмінно» - студент володіє навчальним матеріалом у повному обсязі (міцно засвоїв увесь програмний матеріал, виявив глибоке його розуміння, вичерпно відповів і обґрунтував власні висновки, прийняв обґрунтоване рішення і вміло використав на практиці, упевнено виконав завдання);
- «добре» - студент засвоїв навчальний матеріал на достатньо високому рівні (загалом знає весь програмний матеріал, на питання відповідає вільно, але недостатньо широко, правильно використовує свої знання на практиці тощо);
- «задовільно» - студенти загалом засвоїв основний навчальний матеріал, оперує ним недостатньо чітко та упевнено, слабо визначає зв'язки й відносини між предметами і явищами (виявляє знання тільки основного матеріалу, передбаченого програмою, спроможний використовувати свої знання на практиці, правильно виконує прийоми і дії та ін.);
- «незадовільно» - студент загалом має поверхневе уявлення про основний навчальний матеріал, не може ним оперувати.

Потрібно домагатися, щоб оцінка була об'єктивною, справедливою, обґрунтованою, ясною, зрозумілою студенту. Треба усунути фактор суб'єктивізму.

у сучасній дидактиці вищої школи триває інтенсивний пошук об'єктивних методів контролю. Таким засобом можуть бути дидактичні тести. Ідеться про тести досягнень, за допомогою яких можна виміряти рівень знань. Основне, щоб вони були об'єктивні й мали чіткі критерії оцінки для вимірювань ознак професійної діяльності.

В оцінюванні студентів використовують також самооцінку, яка насамперед є джерелом і спонукальною силою розвивального навчання, що є важливою характеристикою сучасного дидактичного процесу у вищій школі.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Таблиця розподілу оціночних балів за виконання різних видів навчальної діяльності з кожного модуля та «вага» кожного модуля у загальній рейтинговій оцінці

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Види навчальної роботи	Розподіл оціночних балів	«Вага» кожного
Модуль 1. Характеристика та класифікація природо-заповідних об'єктів		
П.Р. №1. Заповідна справа: мета, завдання, об'єкт, предмети і методи досліджень.	10	70
П.Р. № 2. Міжнародні аспекти розвитку заповідної справи в Україні.	10	
П.Р. № 3. Характеристика основних об'єктів природно-заповідного фонду України – біосферних і природних заповідників та національних природних парків	10	
П.Р. № 4. Оцінка природно-заповідного фонду України	10	
С.Р. 1. Порівняльна характеристика категорій ПЗФ України та МСОП	10	
С.Р.2. Нормативно-правове забезпечення в галузі охорони ПЗТ	10	
С.Р. 3. Національні природні парки і регіональні ландшафтні парки і а їх роль у збереженні ландшафтного та біорізноманіття	10	
Модульна робота №1	30	30
Загалом за модуль 1	100	100
Модуль 2. Організація проіродо-заповідної справи в Україні		
П.Р. № 5. Рідкісні та зникаючі рослини України, що зустрічаються в зеленій зоні м. Києва	10	70
П.Р. № 6. Основні наукові критерії відбору видів рослин для занесення їх до Червоної книги України	10	
П.Р. № 7. Опис і характеристика вибраної природоохоронної території	10	
П.Р. № 8. Формування екологічної мережі на певній ділянці території України	10	
С.Р. 4. Заповідники та їх природоохоронна роль	10	
С.Р. 5. Заказники, заповідні урочища, пам'ятки природи га їх природоохоронна роль	10	
С.Р. 6. Штучно створені природно-заповідні об'єкти	10	
Модульна робота №2	30	30
Загалом за модуль 2	100	100
Модуль 3 . Управління заповідною справою в Україні		

П.Р. № 9. Вивчення рослинних угруповань, що перебувають під охороною і занесені до Зеленої книги України	10	70
П.Р. № 10. Охорона водно-болотних угідь на території України	10	
П.Р. № 11. Захист природи морського узбережжя України	10	
П.Р. № 12. Визначення екологічних показників заповідних територій	10	
П.Р. № 13. Оцінка прямих збитків, заподіяних рибному господарству	10	
П.Р. № 14. Оцінка непрямих збитків, заподіяних рибному господарству	10	
С.Р. 7. Оцінка репрезентативності природно-заповідного фонду в системі природного районування	5	
С.Р. 8. Визначення розміру шкоди заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд.	5	
Модульна робота №3	30	30
Загалом за модуль 3	100	100
Навчальна робота	70	70
Іспит	30	30
Загальна оцінка	100	100

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Аналитический обзор зарубежного опыта управления национальными парками. – М.: Петит, 1994. – 59 с.
2. Андриенко Т.Л. Социально-экологическая значимость природно-заповедных территорий Украины / Т.Л. Андриенко, Е.И. Плюта, Г.Н. Прядко. – К.: Наук. думка, 1991. – 154 с.
3. Борейко В.Е. История заповідного дела в Украине / В.Е. Борейко. – К.: Киевский эколого-культурный центр, 1995. – 184 с.
4. Борейко В.Е. История охраны природы Украины (X век – 1980 г.) / В.Е. Борейко. – В 2-х т., Киев: Киевский эколого-культурный центр, 1997. – Т.1 – 304 с., Т.2 – 192 с.
5. Борисов В.А. Охраняемые природные территории мира. Национальные парки, заповедники, резерваты / В.А. Борисов. – М.: Агропромиздат, 1985. – 310 с.
6. Брусак В.П. Географічні аспекти оптимізації функціонування заповідників (на прикладі природного заповідника “Розточчя” і Карпатського біосферного заповідника) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. геогр. наук : спец. 11.00.11 “Конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів” / Віталій Пилипович Брусак. – Львів, 1997. – 20 с.
7. Геосистемный мониторинг в биосферных заповедниках / Сб. тр. АН СССР, Ин-т географии. – М., 1984. – 191 с.
8. Голубець М.А. Від біосфери до соціосфери / М.А. Голубець. – Львів: Поллі, 1997. – 256 с.
9. Експрес-оцінка стану територій природно-заповідного фонду України та визначення пріоритетів щодо управління ними / Б. Г. Проць, І. Б. Іваненко, Т. С. Ямелинець, Е. Станчу – Львів: Гриф Фонд, 2010. – 92 с.
10. Збірник методичних матеріалів з питань рекреаційно-туристичної діяльності на територіях природно-заповідного фонду. – К., 2011 – 272 с.
11. Зелёная книга Украинской ССР: редкие исчезающие и типичные, нуждающиеся в охране растительные сообщества / Под общ. ред. Шеляг-Сосонко Ю.Р. – К.: Наукова думка, 1987. – 216 с.
12. Зелена книга України / під заг. ред. чл.-кор. НАН України Я. П. Дідуха – К. : Альтерпрес, 2009. – 448 с.
13. Комплексный глобальный мониторинг загрязнения окружающей природной среды: В 3 т. / Тр. междунар. симпоз. – Л.: Гидрометеиздат, 1980. – Т.1. – 376 с.
14. Мельник А.В. Ландшафтний моніторинг / А.В. Мельник, Г.П. Міллер. – К.: ВІПОЛ, 1993. – 152 с.
15. Міжнародні природно-заповідні території України / Під заг. ред. Т.Л. Андрієнко – Міжвідомча комплексна лабораторія наукових основ заповідної справи НАН України та Мінекобезпеки України. – Київ, 1998. – 132 с.
16. Реймерс Н.Ф. Особо охраняемые природные территории / Н.Ф. Реймерс, Ф.Р. Штильмарк. – М.: Мысль, 1978. – 295 с.
17. Реймерс Н.Ф. Природопользование: Словарь-справочник / Н.Ф. Реймерс.- М.: Мысль, 1990. – 637 с.
18. Стойко С. Заповідні екосистеми Карпат / С.Стойко, Е.Гадач, Т.Шимон, С.Михалик / Під ред. С.М.Стойка. – Львів: Світ, 1991. – 248 с.
19. Филонов К.П. Летопись природы в заповедниках СССР / К.П. Филонов, Ю.Д. Нухимовская. – М.: Наука, 1985. – 143 с.
20. Червона книга України. Тваринний світ. – К.: Либідь, 1994. – 540 с.
21. Червона книга України. Тваринний світ / за ред. І.А. Акімова – К. : Глобалконсалтинг, 2009. – 600 с.
22. Червона книга України. Рослинний світ. – К.: Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1996. – 606 с.
23. Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я.П. Дідуха – К. : Глобалконсалтинг, 2009. – 900 с.

Додаткова

1. Брусак В. П. Навчальна програма, самостійні та тестові завдання з курсу “Географічні основи заповідної справи” / В.П. Брусак – Львів: Лабораторія тематичного картографування, 2012 – 18 с.
2. Заповідна справа в Україні: навчальний посібник / За заг.ред. М.Д. Гродзинського, М.П. Стеценка. – К.: Географіка, 2003. – 306с.
3. Ковальчук А.А. Заповідна справа: науково-довідкове видання / А.А. Ковальчук. – Ужгород: “Ліра”, 2002. – 328 с.
4. Попович С.Ю. Природно-заповідна справа: навч. посіб. / С.Ю. Попович. – К.: Арістей, 2007. – 480 с.
5. Фурдичко О.І. Заповідна справа в Україні: підручник / О.І. Фурдичко, В.К. Сівак. – Чернівці: Зелена Буковина, 2005. – 336 с.
6. Екологічне законодавство України (Збірник законодавчих актів). – Харків: «ЕкоПраво-Харків», 1998. – 300 с.
7. Закон України «Про загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000–2015 роки». Затверджено 21 вересня 2000 року N1989-III.- 24 с.
8. Заповедники СССР. Заповедники Украины и Молдавии.- М.:Мысль, 1987. – 174 с.
9. Заповідники і національні природні парки України. – К.: Вища школа, 1999. – 230 с.
10. Зеленая книга Украинской ССР: Редкие, исчезающие и типичные, нуждающиеся в охране растительные сообщества ред. Шеляга-Сосонко Ю. Р. — Київ: Наукова думка, 1987. – 214 с.

Інтернет джерела

1. <http://www.rada.gov.ua/laws/> – сторінка законодавства України.
2. <http://www.menr.gov.ua/> – сторінка Міністерства екології і природних ресурсів України.
3. <http://unesco.org.ua/> – сторінка Національної комісії України у справах ЮНЕСКО.
4. <http://www.ecnc.nl/doc/lynx/> – сторінка Всеєвропейської екологічної мережі на сайті Всеєвропейської стратегії збереження біологічного і ландшафтного різноманіття.
5. <http://www.panda.org/> – сторінка Міжнародного фонду охорони природи (WWF International)
6. <http://ramsar.org/> – сторінка Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсар, 1971).
7. Наукове опрацювання заходів щодо створення Карпатської екомережі [Електронний ресурс]: (заключний звіт про науково-дослідну роботу) / А. Г. Безусько, С. Ю. Попович, С. Р. Матвеев, В. С. Мазурок, В. П. Брусак, Л. М. Фельбаба-Клушина, М. М. Приходько, Ю. Г. Масікевич, Л. Г. Безусько, Ю. В. Гречишкіна; Національний університет “Києво-Могилянська академія”. К., 2007. – 304 с. – Режим доступу : <http://www.menr.gov.ua/cgi-bin/>.